

JUS2111 - Prosedyreøvelse i folkerett

v/2018

Etter lengre tid med indre stridigheter var situasjonen for sivilbefolkningen i Narunia svært ille. Økonomien hadde lenge vært dårlig og det begynte for alvor å bli knapt med nødvendige ressurser. Det ble rapportert om grove brudd på fundamentale menneskerettigheter utført av regimet og det var også dokumentert at regimet hadde lagret kjemiske våpen og brukt dem mot egen sivilbefolkning, i strid med [kjemivåpenkonvensjonen](#) artikkel 1.

I Norge satt den nyvalgte statsministeren Peder God og så på en spesialsending fra NRK Urix om situasjonen i landet. Mens han sippet til en kopp med hjemmebrygget kaffe og sjekket om det var noen Pokemon å fange i nærheten av Statsministerboligen tenkte han at situasjonen i Narunia nå var blitt «helt for jævlig» og at Norge som en fredsnasjon burde gå foran og samle en koalisjon som kunne få gjort noe med dette. Sendingen ble avsluttet med et innslag som viste at 74 % av den norske befolkningen forventet handling fra Statsministeren, og Gods tanker fikk da ben å gå på. Dette var hans øyeblikk. Nå var det viktig å vise hvilken statsmann han var. En mann for fred og rettferdighet.

Morgenen etter hadde God samlet relevante statsråder til et frokostmøte om saken og fikk overlevert en smørbrødtype av mulige tiltak som kunne iverksettes for å straffe Narunia. Forsvarsminister Åge Torsk viste til at USA kanskje ville være villig til å delta i en militær aksjon, men dette ble for hard kost for God. «Vel skal vi hjelpe befolkningen», sa God, «men vår primære interesse her er å blidgjøre det norske folk og for det formålet er det helt perfekt med noen tiltak av mer økonomisk karakter». Utenriksminister Petra Skarp skjøt inn at det narunianske flyselskapet Narunia Air nettopp hadde etablert seg med en rekke ruter til Oslo og at flere av selskapets andre ruter gikk gjennom norsk luftrom. Hva med å trekke tilbake narunianske selskapers tillatelse til å fly i norsk luftrom spurte Petra?

God likte det han hørte og dagen etter var tiltaket iverksatt. Narunia Air ble informert om at deres tillatelse til å fly i norsk luftrom var suspendert inntil det tidspunkt narunianske myndigheter valgte å bringe sin atferd tilbake på linje med sine folkerettslige forpliktelser. Dette utløste umiddelbare reaksjoner fra Narunia. I et brev fra ambassadøren ble det anført at tiltakene var et brudd på folkeretten siden narunianske flyselskaper hadde en traktatfestet rett til å fly i norsk luftrom. I separat avtale var det besluttet at Luftfartsavtalen inngått mellom Iran og Norge i 1975 (se vedlegg) skulle være virksom tilsvarende i forholdet mellom Narunia og Norge. Traktatens art. 16 fastsatte at

narunianske flyselskapers rett til å fly i norsk luftrom bare kunne sies opp med tolv måneders varsel. Midlertidig suspensjon av traktatrettighetene kunne bare skje under forhold som nevnt i traktatens art. 4. Norge var enig i at traktaten ikke tok høyde for suspensjon i et tilfelle som dette, men påpekte at den generelle folkeretten gav grunnlag for tiltakene ettersom de måtte anses som et mottiltak mot Narunias grove folkerettsbrudd.

Narunias ledelse nektet å la en slik «fornærmelse mot republikken» passere og erklærte at ingen norske skip ville bli tillatt å seile gjennom Nursiabukten så lenge flyrettighetene var suspendert. Dette området var en meget viktig sjørute for verdenshandelen, herunder også for norske handelsskip. En rekke land hadde sitt eneste kystanløp gjennom denne bukten og det var kun deler av dette havområdet som var å anse som naruniansk kystsone.

I ukene som fulgte Narunias vedtak ble flere sivile skip som seilte under norsk flagg bortvist fra narunianske farvann og nektet passering gjennom den kommersielt viktige Nursiabukten. Det gikk ikke lenge før presset fra norske redere vokste mot God og hans regjering som ble beskyldt for å leke verdenspoliti fremfor å konsentrere seg om å beskytte norske arbeidsplasser og sikre inntjening for norske rederier. UD's Rettsavdeling forklarte God at norske skip hadde rett til å navigere fredelig i området, selv om deler av det var naruniansk territorialfarvann. God mente at Norge ikke kunne la seg pille på nesen her og besluttet at et norsk marinefartøy skulle gjennomføre en passering gjennom farvannet i retning Ørkensby, som var hovedstad i Narunias naboland og den viktigste havnen i området for norske handelsskip. Hensikten var å demonstrere at Norge var resolutt i dette spørsmålet.

En norsk fregatt under kommandoen til Kontreadmiral Trine Hai entret naruniansk farvann dagen etter og ble umiddelbart kontaktet av naruniansk kystvakt med ordre om å snu kurs og forlate bukten. Hai hadde sin klare ordre om å demonstrere at Norge ville utøve sin rett etter havrettstraktaten til å seile fredelig mot Ørkensby og hun var bestemt på å gjennomføre oppdraget. Etter en halvtimes rolig seiling ble skipet plutselig rammet av et missil. Skroget ble sterkt skadet, men heldigvis var det ingen omkomne og Hai klarte å manøvrere båten til kais i Ørkensby.

Statsminister God ble sjokkert da han hørte nyhetene i en konferansesamtale med Forsvarsministeren og Utenriksministeren. «Har de fullstendig mistet vettet», utbrøt han. God var bestemt på at dette angrepet ikke kunne stå ubesvart. Vel var han en fredens mann, men her var det snakk om en røverstat som måtte settes på plass. Det ville også se svært ille ut innenrikspolitisk hvis ikke God nå viste resolusjon. Det ville fremstå som om han tabbet seg ut her. Etter råd fra Forsvarssjefen ble regjeringen enig om å gjennomføre en målrettet og begrenset aksjon mot narunianske oljeinstallasjoner. Rapporter fra USA kunne fortelle at narunianske militære hadde

observasjonsposter her for å holde oppsyn med skipstrafikken. Disse var derfor et relevant og passende mål med minimal risiko.

Tre uker etter angrepet på det norske skipet tok to grupper av norske spesialsoldater seg opp på en oljeplattform under nattens mulm og mørke. Plattformen ble satt fullstendig ut av spill ved bruk av eksplosiver. Ingen personer ble skadet. Personellet og soldatene på plattformene hadde hoppet i livbåtene da de så de norske soldatene komme mot dem. Da soldatene så at personellet på naboplattformen også flyktet, bestemte de seg for å ødelegge denne også. Soldatenes lagleder, Ståle Ål, uttalte i ettertid at dette ble gjort fordi muligheten tilfeldigvis bydde seg.

I tråd med kravet etter FN-paktens art. 51 sendte Norge et brev til Sikkerhetsrådet hvor det ble underrettet om aksjonen. Her anførte Norge at aksjonen var en utøvelse av den iboende retten til selvforsvar og begrunnet dette i Narunias ulovlige angrep på et norsk marineskip. I brevet stod det at det var «nødvendig å sette Narunia ut av stand til å gjenta sin ulovlige maktbruk i fremtiden og sende et signal om at den som leker med ilden vil bli brent».

Narunianske myndigheter reagerte sterkt på Norges aksjon. Det ble ikke bestridt at Narunia hadde brukt makt i strid med FN-paktens art. 2 (4) da de beskjøt den norske fregatten. Dette var et bevisst valg. Narunia ville ikke la seg herse med av en liten miniputtstat som Norge som på det meste latterlige vis prøvde å fortelle verden hvordan ting skal styres. Men helt uavhengig av dette så hadde ikke Norge noen rett til å bruke makt i selvforsvar mot Narunia. Det var aldri snakk om et væpnet angrep på Norge her. Intensjonen var bare å ødelegge det konkrete skipet. Uansett var angrepet for lengst avsluttet på det tidspunktet Norge valgte å angripe narunianske oljeplattformer. Det var heller ingen relevant forbindelse mellom angrepet på det norske skipet og ødeleggelsen av plattformene. Disse var i tillegg fullstendig ødelagt og det ville ta årevis å få dem tilbake i produksjon. Disse installasjonene var ment for næringsvirksomhet. På grunn av Norges aggressive og imperialistiske oppførsel var narunianske arbeidsplasser nå ødelagt, for ikke å snakke om de miljøskadelige Co2 utslippene som fulgte av å sprengte slike installasjoner.

Norges regjering var fullstendig uenig i dette. Angrepet på et norsk marineskip var å anse som et væpnet angrep og det spilte ingen rolle om dette var avsluttet da motreaksjonen kom. Det vesentlige var at Norge tok handling så fort det var logistisk mulig å gjøre det. Det er ikke gjort på et sekund å sende spesialsoldater fra Norge til et annet kontinent, det måtte alle forstå. Og i tillegg kunne det ikke utelukkes at Narunia ville fortsette sine krenkelser mot norsk skipsfart. Et angrep var derfor nødvendig for å avskrekke Narunia og for å forebygge fremtidige krenkelser. Det var bare absurd å hevde at stater er tvunget til å avstå fra å reagere adekvat mot helt beviste og overlagte brudd på FN-paktens art. 2 (4) når systemet ikke tilbyr noen alternative former for effektiv avhjelp.

Sikkerhetsrådet hadde jo ikke vært villig til å autorisere noen maktreaksjon i dette tilfellet, på grunn av et veto fra Russland.

Narunia krevde at saken ble behandlet i Den Internasjonale domstolen (ICJ). Norge nektet dette. Likevel gikk FNs Generalforsamling med på å anbefale ICJ å treffe en rådgivende uttalelse i saken. ICJ ble bedt om å ta stilling til om Norge hadde brutt sine folkerettslige forpliktelser ved å iverksette mottiltak og ødelegge Narunias oljeplattformer. Narunias handling var ikke en del av spørsmålet for ICJ ettersom det ikke var bestridt at dette representerte et folkerettsbrudd.

I prosessen for ICJ anfører Norge følgende:

(1) Primært, ICJ har ikke kompetanse til å behandle saken og, subsidiært, under forutsetning av at domstolen har formell kompetanse, bør den likevel avstå fra å gi en uttalelse.

(2) Suspensjon av flytillatelse var lovlig fordi det var et mottiltak mot Narunias brudd på folkeretten.

(3) Norges angrep på oljeplattformene var lovlig fordi det hadde grunnlag i FN-paktens art. 51.

Detaljer vedrørende prosess:

For øvelsens formål blir Narunia å anse som saksøker, mens Norge blir å anse som saksøkt.

I hver prosedyreøvelse skal ett lag representere Norge og ett lag representere Narunia.

Lag som kun består av to deltagere tar kun stilling til anførsel 2 og 3.

Prosess-skriv:

Lagene skal skrive et prosess-skriv (maks 3000 ord samlet) og levere det i Canvas før kl. 16:00 11 april. Hver student på laget laster opp lagets skriv i Canvas. Det skal indikeres i skrevet hvilke deler det enkelte lagmedlem har skrevet.

Muntlig del:

Studentene skal muntlig forsvare prosess-skrivet. Det er beregnet 7,5 min per student med utgangspunkt i at hvert lag består av 3 studenter. Hvert lag har til sammen 22,5 minutter til sin prosedyre. Dommer kan avbryte og stille spørsmål. Avbrytelser og spørsmål gir ikke ekstra tid og er derfor noe som bør tas høyde for i planlegging av innlegg. 15 minutter er satt av til etterarbeid for kurslærer og muntlig tilbakemelding.

Alle skal få skriftlig tilbakemelding på prosess-skrivet og muntlig tilbakemelding på prosedyren.

Lykke til med forberedelse og gjennomføring!

Jørgen S. Skjold

09. April 2018